

Тваринництво, ветеринарна медицина

УДК 061.62:619:06.091.5(477)
© 2013

*Б.Т. Стегній,
академік НААН
та РАСГН*

*ННЦ «Інститут
експериментальної
і клінічної ветеринарної
медицини»*

НАУКОВИЙ СУПРОВІД У ГАЛУЗІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Висвітлено роль та здобутки ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини» в науковому супроводі забезпечення та підтримання епізоотичного благополуччя України, сучасний стан розвитку та перспективи наукових досліджень з проблем інфекційної патології тварин, молекулярної епізоотології, біотехнології, біологічної безпеки, якості та безпечності тваринницької продукції.

Ключові слова: науковий супровід, забезпечення ветеринарного благополуччя, перспективи наукових досліджень.

Національний науковий центр «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини» — перший в Україні спеціалізований дослідницький заклад, створений для вирішення науково-практичних завдань ветеринарного забезпечення тваринництва нашої держави. Заснований у 1923 р. на базі Центральної бактеріологічної станції Рішенням Комісії Всеукраїнського Виконавчого Комітету як Український інститут наукової та практичної ветеринарії, був перейменований у 1956 р. в Український інститут експериментальної ветеринарії, а в 1992 р. — в Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини УААН (з 2006 р. — ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини»).

Початок роботи наукової установи пов'язаний з іменами видатних організаторів ветеринарної медицини: К.Г. Мартіном, О.В. Дедюліним і Г.О. Кудрявцевим. Першим директором інституту був О.В. Дедюлін. У різні періоди часу його директорами були: М.Д. Агаллі (1926–1930), К.Г. Мартін (1933–1934), І.М. Фірсов (1934–1936), І.А. Артюх (1937–1955), Д.Д. Логвінов (1955–1957), І.М. Гладенко (1957–1986), В.О. Бусол (1986–1996), В.Ф. Бабкін (1997–2000), П.П. Фукс (2000–2002). З 2002 р. ННЦ «ІЕКВМ» очолює Б.Т. Стегній.

На початковому етапі своєї діяльності інститут разом з проведенням наукових досліджень забезпечував бактеріологічні лабораторії України матриксами вакцин проти сибірки сільськогосподарських тварин та бешихи свиней і здо-

вольняв потреби мережі ветеринарних лікарень та ветеринарно-діагностичних лабораторій України такими біопрепаратами, як туберкулін, малеїн, компонентами для діагностики сапу, поголовного запалення легенів великої рогатої худоби. З метою масштабнішого розгортання виробництва біопрепаратів було організовано їх виготовлення у підвідомчих установах, ветеринарно-бактеріологічних інститутах (Київському, Вінницькому, Полтавському, Дніпропетровському, Харківському, Херсонському) і на протичумних станціях — Сумській і Гожульській, що дало змогу забезпечувати ними тваринництво не лише України, а й півдня Росії. Ці заходи у 20–30-ті роки ХХ ст. забезпечили викорінення таких небезпечних захворювань, як чума й запалення легенів великої рогатої худоби на території України, ліквідовано епізотії сапу, інфекційних енцефаломієліту та анемії коней, стахіоботритоксикозу.

Значний внесок зробили науковці інституту в розробку заходів боротьби з хворобами свиней, зокрема першої інактивованої вакцини проти класичної чуми свиней (Й.І. Кулеско). Вивчали також інші хвороби свиней: лістеріоз, лептоспіроз, атрофічний риніт, трансмісивний гастроентерит, набрякову хворобу (І.Й. Кулеско, Є.В. Андрєєв, О.М. Цимбал, А.І. Собко). У наступні роки було розроблено інактивовану вакцину проти хвороби Ауескі та засіб для прижиттєвого виявлення свиней-носіїв збудника «Аулергін», на основі яких запропоновано сис-

тему ерадикації цієї хвороби, аналогів яким немає у світі (І.П. Лисенко, О.М. Цимбал, К.Є. Конаржевський), створено сироватку для діагностики лістеріозу (І.П. Лисенко, О.М. Цимбал), лікувальну алогенну сироватку (А.І. Бузун, О.В. Кольчик, О.В. Прохорятова).

Інститут був піонером у розгортанні гелмінтологічних досліджень в Україні (С.В. Іваницький, М.Д. Кльосов, З.Г. Попова, М.С. Кулікова). Запропоновано способи профілактики й групові методи дегельмінтизації великої рогатої худоби, овець, свиней і птахів з використанням препаратів широкого спектра дії (В.С. Шеховцов, Ю.О. Приходько, Л.І. Луценко, М.В. Богач, В.А. Волколупова, М.В. Темний, М.М. Трофімов). Здійснювали дослідження щодо гіподермозу великої рогатої худоби, естрозута вольфартіозу овець, виявлення видового складу шкідників зерна та зернопродуктів, вивчення особливостей їх біології та екології, значення як векторів поширення інфекційних та інвазійних захворювань тварин. Успішним виявилось використання статевих феромонів у складі принад для боротьби з двокрилими комахами (І.А. Машкей, О.О. Міщенко, А.М. Машкей, Л.П. Коломацька).

Досить вагомими є здобутки учених Інституту з вивчення інфекційних хвороб птахів, зокрема, роботи К.І. Дмитрієва й Г.О. Кудрявцева, які вивчали пулороз птахів. Дослідження було спрямовано на розробку заходів боротьби з хворобою Ньюкасла: групою наукових співробітників (І.А. Артюх, К.Н. Язикова) вивчено епізоотологічні особливості цієї інфекції в Україні, її патогенез, розроблено метод аерозольної вакцинації (М.Т. Прокоф'єва, В.П. Голубничий).

Запропоновано засоби профілактики паратифу водоплавної птиці (М.Т. Прокоф'єва), віспи птиці (І.Н. Дорошко, М.Т. Прокоф'єва), удосконалено методи діагностики й заходи боротьби з грипом, колібактеріозом, інфекційним бронхітом птиці, хворобою Гамборо та інфекційним ларинготрахеїтом (В.В. Герман, В.Ф. Бабкін, В.В. Кіпріч).

З 2005 р. одним із пріоритетних напрямів діяльності відділу вивчення хвороб птиці є моніторинг, прогнозування, вивчення епізоотології, екогеографії та біології збудників високопатогенного грипу та хвороби Ньюкасла, інших найрозповсюдженіших та економічно значущих вірусних і бактеріальних хвороб птиці, створення засобів їх діагностики та профілактики, зокрема на основі імуноферментних і молекулярно-генетичних методів (Б.Т. Стегній, Д.В. Музика, О.М. Рула, А.І. Бузун, А.П. Герілович, А.Б. Стегній, С.О. Ткаченко, О.В. Обуховська,

К.В. Глебова, Е.П. Петренчук, В.І. Сікачина, Н.В. Біла, О.А. Белявцева). Також учені розробляють ефективну систему інкубації та деконтамінації яєць (В.О. Бреславець). На базі відділу функціонує національна референс-лабораторія з грипу птиці та ньюкаслської хвороби.

В Інституті із самого початку його організації активно розвивали дослідження вірусних захворювань тварин, зокрема ящуру в Україні. Досліджували типи і варіанти збудника, основи вірусоносійства в тварин і птахів, створені нові вакцини, сироватки, інтерферони і гаммаглобуліни (Б.Г. Петренко, Є.В. Андреев, В.І. Ротов, М.К. Олійник, З.П. Наумець, Н.П. Чечоткіна). Розроблено методи серологічної діагностики й організаційні заходи боротьби з ящуром (М.К. Олійник, А.І. Дудніков, В.І. Цимбал), методи одержання високоочищеного вірусу, вивчено його будову та хімічний склад (Н.В. Кленіна, Г.А. Красніков, О.П. Лебедева, Л.В. Буштєдт).

Вірусологічні дослідження спрямовано на вивчення захворювань респіраторних, шлунково-кишкових і репродуктивних органів великої рогатої худоби — паратрипу-3, вірусної діареї, інфекційного ринотрахеїту-баланопоститу (ІРТ — ІПВ), рота- і коронавірусних інфекцій (Є.В. Андреев, В.І. Стеценко, Н.П. Чечоткіна, П.П. Фукс, Л.І. Кучерявенко, Р.О. Кучерявенко, В.В. Кучерявенко).

Нині розробляється система моніторингу та запобігання поширенню території України таких емерджентних транскордонних захворювань, як блютанг та хвороба Шмалленберг (Р.О. Кучерявенко, В.В. Кучерявенко).

Окремий підрозділ вивчає патологію репродукції тварин інфекційної етіології, у тому числі вірус-хламідійної, створює засоби діагностики та специфічної профілактики хвороб, а також розробляє методи і засоби виявлення контамінації генетичного матеріалу патогенною мікрофлорою та забезпечує її високу санітарну якість і запліднювальну здатність (Н.П. Чечоткіна, М.П. Павленко, В.І. Стеценко, Л.М. Павленко, І.С. Данілова, В.І. Болотін).

Активно розвивалися в інституті дослідження з лейкозу великої рогатої худоби, початок яких було покладено роботами О.Т. Шикова й Є.О. Андріяна. Здійснено широкі епізоотологічні дослідження, визначено вплив генетичних і породних факторів та роль тварин, що ввозять з неблагополучних щодо лейкозу гуртів у розповсюдженні збудника (О.Т. Шиков, С.І. Лутохін, В.І. Цимбал). Доведено інфекційну природу лейкозу й можливість перенесення його з кров'ю та молоком (В.О. Бусол, О.Т. Шиков,

Е.О. Андріян); створено набір компонентів для діагностики лейкозу за допомогою РІД, середовища й технології їх масштабного виробництва (В.О. Бусол, О.Т. Шиков, В.В. Кіприч, А.Ф. Бабкін, В.І. Цимбал). Розроблено засоби для виявлення вірусу лейкозу великої рогатої худоби з використанням полімеразної ланцюгової реакції (В.О. Бусол, О.Ю. Лиманська, А.П. Герілович) та відпрацьовано імуноферментні тест-системи для діагностики захворювання, зокрема на основі рекомбінантних білків (Б.Т. Стегній, С.К. Горбатенко, О.В. Шаповалова).

Встановлено значення кишкової палички й інших ентеропатогенних мікроорганізмів як збудників масових захворювань шлунково-кишкового тракту молодняку, розроблено та вдосконалено методи діагностики колібактеріозів, запропоновано схеми лікування цього захворювання й паратифу поросят із раціональним застосуванням антибактеріальних засобів (антибіотиків і сульфаніламідів) разом із засобами патогенетичної терапії (П.М. Жованник, В.А. Фортунний, І.П. Лисенко, Г.А. Красніков, Г.В. Гнатенко, Л.Г. Тупиця). Доведено значення факторів патогенності (адгезинів і ентеротоксинів) у патогенезі захворювання, запропоновано принципово нову схему бактеріологічної діагностики колібактеріозу з використанням ешерихіозних антиадгезивних сироваток і сучасні засоби профілактики на основі факторів патогенності збудника (А.М. Головка, В.О. Ушкалов, О.В. Горбенко). Створено оригінальні пробіотики для лікування й профілактики масових шлунково-кишкових захворювань тварин (А.М. Цимбал, К.Є. Конаржевський, Е.П. Петренчук, С.О. Гужвинська). Нині досліджують мастити і пневмоентерити великої рогатої худоби бактеріальної етіології, вивчають біологію їх збудників і створюють лікувально-профілактичні засоби проти цих хвороб (Д.В. Гадзевич, С.О. Гужвинська, О.В. Горбенко).

Перші дослідження з туберкульозу в ННЦ «ІЕКВМ», проведені Б.О. Обухівським, А.Н. Пашковським та О.М. Преображенським, були пов'язані з вакцинопрофілактикою й удосконаленням методів діагностики хвороби, здійснено ряд розробок, що мають істотне значення для боротьби з цим небезпечним антропоозоозом: отримано очищений туберкулін для ссавців (О.М. Говоров, Ф.І. Осташко), виділено нові протейногенні штами мікобактерій та вдосконалено технологію виготовлення туберкуліну (ППД) для ссавців, створено туберкулін для птиці та алерген з атипових мікобактерій (Ю.Я. Кассіч, А.І. Завгородній, В.Ю. Кассіч, С.А. Позмогова, В.В. Білушко), розроблено й

удосконалено методи серологічної та бактеріологічної діагностики туберкульозу (А.Ф. Кочмарський, Ю.Я. Кассіч, А.І. Завгородній, І.Т. Нечваль), запропоновано ефективні режими й конструкції пастеризаторів для знешкодження молока корів, хворих на туберкульоз (О.М. Говоров, І.А. Артюх, Ю.Я. Кассіч, В.М. Познякова), подано пропозиції щодо нових засобів для дезінфекції і режимів знезаражування гною (Ю.Я. Кассіч, А.І. Завгородній, П.М. Тихонов). В умовах лабораторії розроблено та з успіхом випробувано у виробничих умовах препарати ДЗПТ-1, ДЗПТ-2 та ФАГ для дезінфекції, які виготовляють з вітчизняних компонентів. Вони є високоефективними засобами для вимушеної та профілактичної дезінфекції при туберкульозі (А.І. Завгородній, А.П. Палій). Нині науковці також займаються моніторингом і розробленням засобів діагностики такого емерджентного захворювання великої рогатої худоби, як паратуберкульоз (А.І. Завгородній, С.А. Позмогова).

Особлива увага приділяється в інституті профілактиці й боротьбі з бруцельозом. Ще в 1930 р. А.Н. Пашковський одержав специфічний алерген абортин і розробив метод алергічної діагностики бруцельозу. У післявоєнні роки було впроваджено систему оздоровлення від бруцельозу неблагополучних господарств (П.Н. Жованик, Б.Г. Петренко, А.А. Майборода).

У сучасних умовах постепізоотичного періоду впроваджено систему епізоотичного нагляду в природних вогнищах інфекції й забезпечення стійкого благополуччя за основними збудниками бруцельозу сільськогосподарських тварин (А.Ф. Бабкін, П.Н. Жованик), методи диференціації перехресних імунологічних реакцій, засобів діагностики й профілактики бруцельозу (А.Ф. Бабкін, М.Г. Галіщев, В.Г. Скрипник, С.В. Меліхов, С.М. Орлов, О.В. Обуховська).

У результаті досліджень захворювань бджіл було розроблено засоби й заходи боротьби з гнильцевими хворобами бджіл, нозематозом, акаропідозом, вірусним паралічем, аскасферозом і вароатрозом. Уперше у світовій практиці розроблено біологічні засоби специфічної профілактики гнильців (Є.І. Скрипник, Ф.М. Алексєєнко, О.М. Вовк, Є.В. Руденко), методи їх диференційної діагностики. Практичну цінність мають форми різних хімічних сполук проти вароатозу (О.Д. Логвінов, С.М. Немкова). Впроваджують комплексну систему ветеринарних заходів щодо боротьби із заразними хворобами бджіл, зокрема змішаними, розробляють пробіотичний препарат та сучасні екологічно безпечні засоби для профілактики і лікуван-

ня інфекційних та інвазійних хвороб бджіл (І.Г. Маслій, С.М. Нємкова).

Основи ветеринарної фармакології й токсикології в Інституті було закладено професорами А.М. Преображенським та І.Б. Тамариним. Цей напрям успішно розвинув академік ВАСГНІЛ І.М. Гладенко, який разом із співробітниками розробив метод сухої обробки овець, заражених шкірною коростою, сірчано-вапняним дустом (М.О. Палімпсестов, І.М. Гладенко, В.О. Фортунний). Продовжувачем школи І.М. Гладенка став академік НААН О.О. Малинін, зокрема було проведено дослідження з визначення токсичності й вивчення механізму дії основних хлор- та фосфорорганічних і карбаматних сполук, гранично допустимих рівнів пестицидів у кормах, меді й продуктах тваринництва, запропоновано понад 30 методів визначення пестицидів, мікотоксинів, лікарських та інших хімічних сполук у кормах і біологічних об'єктах (І.М. Гладенко, О.О. Малинін, В.Д. Шуляк, В.І. Ярошенко, О.Т. Куцан, Г.М. Шевцова). Нині вивчають вплив токсикантів біотичного та абіотичного походження, генетично-модифікованих організмів і наносполук на якість та безпечність кормів і продукції тваринного походження (О.Т. Куцан, Г.М. Шевцова, М.О. Ярошенко, М.Є. Романько).

В Інституті функціонує підрозділ, який вивчає біологічні особливості, розробляє методи отримання та підтримання первинних і перещеплених культур тканин тваринного походження (Г.А. Красніков, Б.Т. Стегній, В.С. Білоконь, П.Т. Берус, П.О. Конозенко, С.Т. Соловйов). У відділі біотехнології під керівництвом М.Ю. Стегній розгорнуто дослідження впливу біотичних та абіотичних (у т.ч. наносполук) факторів на такі біологічні об'єкти, як віруси і культури клітин; продовжують удосконалювати та впроваджувати у виробництво бівалентну інактивовану вакцину проти хвороби Марека; розробляють принципи біологічно безпечного зберігання, транспортування та обліку збудників інфекційних хвороб, створюють засоби лікування та профілактики хвороб дрібних домашніх тварин на основі клітин фето-плацентарного комплексу, здійснюють пошук засобів підвищення продуктивності перещеплюваної культури FLK для напрацювання біомаси вірусу лейкозу великої рогатої худоби, яку використовують у виробництві лейкозного антигену для діагностики захворювання (М.Ю. Стегній, С.А. Фісенко, А.С. Малакеев). Підтримується унікальна колекція клітинних культур для біотехнологій, що містить 40 ліній перещеплюваних клітин 16-ти видів тварин і має статус національного надбання.

Набув розвитку такий напрям фундаментальних досліджень, як вивчення клітинних (Г.А. Красніков, О.М. Цимбал, П.О. Шутченко, К.О. Медвідь) і гуморальних факторів імунітету та неспецифічної резистентності (А.П. Простяков, О.П. Сілін, Н.В. Кленіна, В.С. Антонов, С.А. Михайлова, О.П. Руденко, Л.В. Коваленко, М.Є. Романько) тварин, критеріїв визначення імунодефіцитних станів у патогенезі інфекційних і метаболічних хвороб, і застосування засобів захисту тварин. Розроблено метод визначення антигенів сальмонел у біологічних тканинах, досліджено динаміку кластерів імунної відповіді на основі імуногістохімічного методу (Г.А. Красніков, П.О. Шутченко), засоби корекції імунодефіцитних станів (Г.А. Красніков, О.В. Маценко, В.С. Антонов, С.А. Михайлова), ІФА-тест-системи для діагностики ряду інфекційних хвороб птиці (В.С. Антонов, С.А. Михайлова, Л.П. Галиш), розробляють препарати для підвищення загальної резистентності тварин із використанням сировини рослинного походження та наноаквахелатних сполук (Л.В. Коваленко, О.В. Обуховська, П.О. Шутченко).

За напрямом молекулярної епізоотології та діагностики здійснюють розроблення нових і вдосконалення наявних засобів моніторингу інфекційних хвороб, диференціацію їх збудників за допомогою полімеразно-ланцюгової реакції, аналіз геномів вірусів і бактерій за допомогою інструментальних (секвенування, RFLP) та біоінформаційних методів з метою визначення праймерних ділянок; вивчення філогенетичних взаємозв'язків та особливостей структурованої організації нуклеїнових кислот збудників і генетично-модифікованих організмів (А.П. Герілович, О.Ю. Лиманська, А.В. Скрипник, В.І. Болотін, О.С. Солодянкін).

Під час вивчення хвороб дрібних домашніх тварин спільно з науковцями інших підрозділів розроблено засоби спрямованої корекції імунного статусу цуценят після щеплення різними вакцинами, створюють нові препарати на основі стовбурових клітин ембріональної печінки та кордової крові для лікування імунопатій у собак, тест-системи для індикації антитіл до вірусу чуми м'ясоїдних та диروفіляріозу методом імуноферментного аналізу, протипаразитарний препарат з імуномодулювальною дією (М.І. Келеберда, Ю.П. Кузнєцов).

Активно здійснюється пошук засобів збереження здоров'я прісноводних і морських риб, інших гідробіонтів (А.В. Євтушенко, І.Д. Євтушенко, А.Д. Болдирев), епізоотологічний моніторинг їх захворювань, розроблення довго-

строкової стратегії контролю та прогнозування хвороб у природних і антропогенних гідробіоценозах, наукове обґрунтування системи контролю якості та екологічної безпеки продукції з риби та інших гідробіонтів; створення та апробація високоспецифічних засобів і методів профілактики й діагностики інфекційних та інвазійних хвороб риб.

В Інституті здійснюють селекцію нових високопродуктивних гібридів шовкопряда та високоврожайних плодкових сортів шовковиці, збереження їх генофонду; розробляють методи та засоби профілактики і боротьби з хворобами та шкідниками шовковичного шовкопряда (І.О. Кириченко, Г.І. Бабаєва, Ю.В. Ляшенко, Н.В. Ісиченко). На базі відділу шовківництва та технічної ентомології функціонує 2 об'єкти, що є національним надбанням — колекція генетичних ресурсів шовковичного шовкопряда та колекція генофонду шовковиці; створюють сучасну експериментальну базу для доклінічних випробувань біологічних і фармакологічних препаратів з урахуванням вимог міжнародних стандартів.

Інтенсивно розвивається напрям наукового маркетингу та провайдингу інновацій, що містить проведення маркетингових досліджень та економічного аналізу в галузі ветеринарної медицини, трансфер конкурентоспроможних розробок ННЦ «ІЕКВМ» на наукоємний агропромисловий ринок, спрямований на вдосконалення інноваційної діяльності інституту, розвиток співробітництва з науково-дослідними установами ветеринарної медицини країн близького та далекого зарубіжжя (Ю.С. Голуб, С.В. Меліхов, С.Є. Кудін, О.М. Унковська, Ю.К. Дунаєв, Л.М. Стешенко, О.Є. Пазуцян).

З метою апробації та широкомасштабного впровадження наукових розробок на базі ННЦ «ІЕКВМ» створено 5 науково-виробничих центрів (з вивчення інфекційних хвороб рогатої худоби, ветеринарного забезпечення птахівництва, токсикологічного моніторингу та сертифікації якості кормів і продукції тваринництва, паразитарних хвороб тварин, профілактики і боротьби туберкульозом тварин) та Південно-східний центр з вивчення пріонних інфекцій.

Упродовж усього періоду існування ННЦ «ІЕКВМ» є координувальним центром з розв'язання проблем наукового супроводу ветеринарної медицини в Україні. Зокрема, з 2011 р. є головною установою та виконавцем ПНД НААН 32 Наукове забезпечення епізоотичного благополуччя, біологічної безпеки, здоров'я тварин і ветеринарно-санітарної якості продукції («Біологічна безпека і здоров'я тварин»), підпрограми 5 Науково-методичне забезпечення систем

ветеринарно-санітарних заходів та сучасних технологій ведення скотарства ПНД НААН 24 «Скотарство», підпрограми 3 Науково-методичне забезпечення систем ветеринарно-санітарних заходів за сучасних технологій у птахівництві ПНД 26 «Птахівництво» та підпрограми 4 Система збереження генофондів шовковичного шовкопряда та шовковиці ПНД НААН 30 «Збереження генофонду тварин». Також наукові підрозділи Інституту здійснюють дослідження за ПНД НААН 23 Розвиток сучасних біотехнологій і підвищення ефективності методів поліпшення господарсько корисних ознак рослин, тварин і мікроорганізмів («Сільськогосподарська біотехнологія») та 25 Система селекційно-технологічного забезпечення інтенсивного та органічного виробництва продукції свинарства «Свинарство». Усього виконується 57 завдань другого рівня, з яких 27 фундаментальних та 30 прикладних.

Результатом фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на розроблення та впровадження нових високоефективних засобів профілактики, діагностики та лікування інфекційних, інвазійних і незаразних хвороб рогатої худоби, свиней, птиці, бджіл, риб і дрібних домашніх тварин на основі сучасних біотехнологій стало створення ряду конкурентоспроможних імпортозамінних засобів захисту тварин і діагностиків. Найбільш значущими розробками за останні роки є: інактивовані моновакцини проти високопатогенного грипу птиці із штамів H5N1 і H5N3 та комбінована вакцина проти високопатогенного грипу птиці (H5N1) і хвороби Ньюкасла, вакцини проти сальмонельозу та мікоплазмозу птиці, інфекційного епідидиміту баранів, хвороби Марека, набрякової хвороби поросят, вірусної діареї та ринотрахеїту великої рогатої худоби, тест-системи для виявлення антитіл до вірусу грипу А підтипів H1-H14 та підтипу H5N1 в реакції затримки гемаглютинації, РНК високопатогенного вірусу грипу птиці субтипу H5N1, хламідіозу свиней методом полімеразної ланцюгової реакції, тест-системи для діагностики вірусних хвороб птиці та виявлення зеараленону в кормах на основі імуноферментного аналізу, сказу, вірусної діареї та ринотрахеїту з використанням реакції імунофлюоресценції та багато інших.

Одним із пріоритетних та перспективних напрямів роботи інституту є впровадження стандартів біологічної безпеки, GLP і GMP, міжнародної системи якості у відповідні сфери його діяльності.

Разом з Державною ветеринарною та фітосанітарною службою України Інститут працює

над удосконаленням законодавчо-правової бази галузі. ННЦ «ІЕКВМ» бере активну участь у реалізації державної цільової програми стандартизації. Науковці інституту продовжують надавати діагностично-дорадчі послуги агроформуванням різних форм власності всіх областей України та АР Крим, упроваджують системи ветеринарно-санітарних заходів щодо профілактики та ліквідації інфекційних хвороб тварин, птиці, бджіл і риб, здійснюють експертизу якості й безпеки продукції, кормів тваринного та рослинного походження, активно впроваджують у біотехнологічне виробництво та науковий супровід близько 90 розроблених засобів захисту тварин на Сумській біологічній фабриці та ТОВ «НДП «Ветеринарна медицина».

Нині найперспективнішими напрямками діяльності інституту є: здійснення епізоотологічного моніторингу основних інфекційних та інвазійних хвороб сільськогосподарських тварин, зокрема антропозоонозів, прогнозування епізоотичної ситуації; дослідження варіабельності вірулентності збудників інфекційних хвороб, їх генетичної мінливості та біологічних властиво-

стей антигенів, особливостей тривалої персистенції на імунному фоні, вірогідності латентних форм перебігу хвороби; вивчення конкурентних властивостей збудників інфекційних хвороб та їх синергійної активності в біологічних системах з метою використання у створенні нових біопрепаратів; дослідження механізму формування імунітету та динаміки змін імунокомпетентних органів у тварин різного віку під впливом імуностимулювальних та імуносупресивних факторів; теоретичне обґрунтування схеми корекції імунодефіцитів; здійснення токсикологічного моніторингу, розроблення методичних підходів щодо забезпечення екологічної безпеки та якості кормів і продукції тваринного походження; розроблення і впровадження інтегрованих систем біологічної безпеки та біологічного захисту.

Науковий супровід у галузі ветеринарної медицини в Україні ННЦ «ІЕКВМ» здійснюється з метою сприяння підтримці епізоотичного благополуччя тваринницької галузі України, здоров'я тварин, біологічної безпеки, якості та безпечності сільськогосподарської продукції.

Надійшла 12.09.2013.

ОГОЛОШЕННЯ**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН
ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського»
Посольство Російської Федерації в Україні****ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ-ЗАПРОШЕННЯ**

Запрошуємо вас взяти участь у роботі **Міжнародного науково-практичного семінару, присвяченого 130-річчю виходу книги професора В.В. Докучаєва «Російський чорнозем», який відбудеться 10 грудня 2013 р. у Національній науковій сільськогосподарській бібліотеці НААН** за адресою: м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10.

У програмі семінару:

1. Проблеми вітчизняного ґрунтознавства: історія і сучасність.
2. Історія природознавства в контексті еволюції наукової думки.
3. Загальні питання становлення й розвитку вітчизняної сільськогосподарської справи як галузі знань та організації.
4. Актуальні проблеми наукового забезпечення ведення сільського господарства України.

Просимо подати заявку на участь і надіслати текст матеріалів семінару не пізніше **31 жовтня 2013 р.** на електронну адресу: **ist_nauka@ukr.net**. Збірник тез планується видати до початку семінару.

Вимоги до тексту: обсяг матеріалу — до 2-х сторінок, надрукованих у форматі Word, шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал — 1; поля — 2 см [у центрі сторінки великими літерами — назва, наступний рядок — ініціали і прізвище автора, ще нижче — повна назва організації чи підприємства (у дужках місто), через рядок — текст]; обов'язково слід додати електронну копію матеріалу на диску або вислати матеріали електронною поштою. Роботи приймаються одноосібно.

**Контактні телефони:
ННСГБ НААН 8 (044) 258-23-18.
Тел./факс 8(044) 526-05-09.**

Орґкомітет конференції